

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 e
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 e
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 e

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Tavaszi gondolatok.

(K. Ö.) A tavaszi mezőgazdasági munkálatok megkezdésével újból megújulnak a mezőgazdaságnak a mezőgazdasági munkáshíányra irányuló soha meg nem szűnő panaszai.

Ismeretesek azok az okok, amelyek a mezőgazdasági munkásállományt megtizedelik és a falu elnéptelenedésére vezetnek. Ezek az okok a kivándorlás és a belső vándorlás, melyet a városba való tódulás elnevezése alatt ismerünk. A kivándorlásról van hiteles statisztikánk, ezt tehát letagadni nem lehet. A városok aránytalanul nagyobb szaporodását pedig a népszámlálás eredményei mutatják. Ezt a szaporodást a születési statisztikával összehasonlítva, arra a következtetésre jutunk, hogy a városok viszonylagos szaporodása a bevándorlás révén állott elő.

A népmozgalomnak ez az iránya káros a városi társadalomra, mely megszorodik turbulens és elégedetlen elemmel még károsabb a mezőgazdaságra, mely nélkülözni kénytelen a szükséges munkásokat.

Fürkészve a népmozgalom káros irányát, némelyek igen kényelmesen végeznek vele. Azt mondják a városok csá-

bitó erővel hatnak az emberekre és az élvezetek, melyek a városokban kínálkoznak, ellenállhatatlan erővel vonzák az embereket a városokba. Ez mind igaz és egyesekre nézve meg is áll. Mikor azonban egész néprétegek eltolódásáról van szó, mely társadalmi és gazdasági megrázkódtatásokkal jár, akkor nem lehet ily nagy változásokkal járó dolgot egyszerű lélektani jelenségnek feltüntetni.

Komolyabb indoklás az, mely azt tartja, hogy a mezőgazdasági munkáshíányt a magas ipari bérek okozzák. A két fajta munkabérek összehasonlításánál azonban rendkívül nagy szabotossággal járnak el. Az ipari bérek megállapításánál középhérül veszi egy jobb ipari munkás béréit, illetőleg keresetét, amiben benn van a maga és családja szerzeménye. A mezőgazdasági bérek megállapításánál a családtag bérkeresetét veszik alapul. Nem akarjuk azt mondani, hogy a mezőgazdasági munkás briliánsul van fizetve, bizonyos azonban az, hogy a mezőgazdasági munkabér az elmúlt rövid időszak alatti 50 százalékkal megnövekedett és kiindulási alapul elfogadjuk, amit egy neves agrárius a Magyar Társadalomtudományi Társulat szakértekezletén a napokban kitejtett, azt t. i., hogy egy tisztán napszámberre utalt munkáscsalád

szorgalmas munkájával legalább is annyit keres, mint egy 8 holdas kiskgazda. Figyelembe veendő továbbá azon körülmény, hogy a mezőgazdasági napszámberbe a legtöbb esetben bele van számítva az ellátás, de oly minimális csekély összeggel, mellyel még az ebédet sem lehet kifizetni. Hol van a reggeli, vacsora, palinka, bor? Aminthogy illenek még azt is figyelembe venni, hogy akiket az ipar magasabb bérei csálnak az ipartelepekre, azok nem a képzett iparos magasabb, hanem a tanulatlan munkás kezdő fizetését kapják.

Másban kell a baj forrását keresnünk. Mezőgazdasági munkás hiány azért van, mert a mezőgazdaság nem tudja állandóan foglalkoztatni munkaerőit. A mezőgazdaságnak vannak állandó munkáskezzei, a gazdasági cselédek és az idény munkások. A munkaalkalom megszűntével a munkaadó mezőgazda ezeket elbocsátja. De mivel ez a kereset egész évi megélhetésüket nem biztosítja, más munkaalkalom után látnak, amit rendszeresen csak a városokban találnak meg. Legtöbbje persze családotul ezután már a városban marad, ha mindjárt proletárnak is.

Amire a mezőgazdaságnak, első iparunknak szüksége van, az egy gazdasá-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Mulattató tudósok.

Méltóztatnak észrevenni, hogy manapság mind gyakrabban fordul elő az a különös dolog, hogy valaki az engedélyünkkel, a beleegyezésünkkel elegánsan, feketében fölmegy a katedrara; és mi elmegyünk meghallgatni, közben tapsolunk a szellemeskedő urnak és türelmetlenül várunk tudományos, új igazságokat, irányelveket a tökéletesebb, szebb életre. A végén ismét tapsolunk, meg is éljenezünk... De valahogy úgy érezzük, hogy többet, okosabbat, értékesebbet vártunk, mint amit kaptunk. Azaz hogy rájövünk, hogy tulajdonképpen nem kaptunk semmit. Az emberek egy kicsit csodálkozva, egy kicsit fanyarul mosolyogva mondogatják egymásnak:

— No én többet vártam!... Ezzel ugyan nem mondtam újat. Okosabb sem lettem, hanem az igaz, hogy jól választotta meg előadásá címét!...

Ez az kérem; — aki csak két percig megfigyeli, az lehetetlen, hogy ki ne érezze az előadások, essayk, versek, szociológiai cikkek

címéből azt a szenzációs vonzerőt, azt a kistilizált, kimesterkedett föltűnőséget, azt a koncentrált súlyt, hogy úgy mondjam: művészi reklámozást, amelylyel hatni akar a szerző. Itt van például Szász Zoltán, nemrégiben Nagyváradon tartott előadásának címe: Szépség és szerelem.

De ha ilyen sokat ígérő címek után el is felejtene az ember a családást, az már szeget üt a fejébe, hogy hát tulajdonképpen mért is nevezte magát apostolnak ez az uri ember?... Mert valóban sokszor hajtogatta, hogy: ... most új utakon haladok... most új csapást vágok... ezuttal mint egy szebb eszme apostola szólok önökhöz... stb. stb. De tudja a jó ég: ez a »maradékos« nagyváradai nép nem akart azokon az új utakon újra elindulni. Régen megjárták, régen ismerik. Meg aztán kevesen is voltak, hát szégyelték magokat egy csöppet.

Most azonban egy nagyobb stílus, képzetesebb agyu, tudományosabb férfiú lépett a pódiusra az ország fővárosában: Tauffer Vilmos. Ez is apostol. Nem csak tanító, még pedig egyetemi tanító, hanem eredeti eszme hirdetője, előharcosa is. A nászut egészségügyi szabályait szedte sorra, aztán merész pózzal a pártában

maradtak anyasági jogosultságát bizonyította. Közben sok mindenről mondott szakvéleményt a bator és eredeti térítu, pl. az egykéről, mint szépség-ápolási eszközről. Es mindent a sok modern tudományt igazán új módon pertraktálta: 14—16 éves baktisok előtt.

Hogy ez mennyiben helyes és jó, azt önk megállapították már a budapesti lapok közléséből. Erre vonatkozólag csak annyit jegyzek meg, hogy valóban a merészségben, abban nagyon apostoloskodott.

Figyelmüket azonban a tudománytól való beteges, de korhű elhajlásra hívom fel. Mert minden rétegben oda kell futni a vörös lobogót azoknak az utaknak cifra kapujához, ameyeken át ezek a pénzre, hirre, dicsőségre éhes urak el akarják temetni a keresztény tiszta erkölcsöt.

A jelszó, mely alatt ez a támadás történik: közkinccsé tenni a tudományt. Ez már magában véve is abszurditás, mert a polgári, kenyérkereső osztályok embereinek 75 százaléka nélkülözi az ehhez szükséges intelligenciát, fegyelmet, nyugodt agyvelőt; nincs sem ideje, sem pénze, sem türelme, sem akarata ahhoz, hogy magát okosan, harmónikusan kiművelje, hogy abszorbalja az orvosi tudomány ered-

Meglepő kötéréjü.

Rendkívül kiadó.

Kitűnő és olcsó.

PORTLAND-

SCHAUMBURG-LIPPE herceg berei gyárából.

CEMENT

KONDOR DEZSŐ, Nagypiacz,

FÜCHSL-PALOTA, Telefon 969.

Cementcsövek, fedéllemez, elszigetelőlemez, aszfalt és cement munka. Mintákat ingyen küld.

gilag biztosított, lelkiileg és üzemiileg iskolázott munkás törzs megteremtése. De ha ezt akarjuk, akarnunk kell azokat az intézkedéseket is, melyek a mezőgazdaságban a munkaalkalmat megszorítják. Tehát az intenzív mezőgazdasági üzem, a mezőgazdasági ipar felkarolása, a mezőgazdasági munkás elem gazdasági kiképzésének fejlesztése és leköltésének előmozdítása, népjóléti intézmények fejlesztésével és azzal, ha nekik is juttatunk abból a rögből, mely után annyira áhítoznak azok, akiknek nincs. De vajjon bir-e ma a föld azzal a vonzóerővel, mellyel még nem régen birt?

Minél biztosabb a mezőgazdasági munkás gazdasági existenciája, annál kevesebbet fog a mezőgazdaság a munkásihiány miatt panaszkodni.

Az állami költségvetés módosítása.

A pénzügyminiszter ma az 1911. évi költségvetési előirányzat némely tételeinek módosítása dolgában jelentést terjesztett a Ház elé. Az 1910. október 26-án benyújtott ideai költségvetés ugyanis nem lehetett teljes, mert hiányzott belőle a közös költségvetés. A be-terjesztett jelentés szerint a közös kiadások 97,304.668 korona (1909-ben 86,760.838 K.) Atmeneti kiadások 36,867.069 K. Községi kiadások összessége 134,171.737 K. Rendkívüli bevételek 28,756.000 K. Fogyasztási és ital- adók költségvetése:

Rendes kiadások	15,780.573 K
Rendes bevételek	246,540.000 K
Ezek után tehát tehát az 1911. évi költségvetés tételeinek sommázata így alakul:	
Rendes kiadások	1,499,917.955 K
Rendkívüli kiadások	67,899.063 K
Beruházások	138,727.981 K
Összesen	1,706,544.999 K
Rendes bevételek	1,543.959.933 K
Rendkívüli bevételek	162,637.196 K
Összesen	1,706,597.129 K
Fölösleg	52.130 K

Itt említjük meg, hogy 1909. óta a kiadások 150,819.153 koronával, a fölösleg pedig 4061 koronával emelkedett.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, március 21.

Berzeviczy Albert elnök fél 11 órakor megnyitja az ülést.

Olaszország jubileuma.

Elnök: Az egész művelt világ figyelme Olaszország felé fordul, mely fenállásának 50 éves évfordulóját ünnepli. Olaszországból indult hozzánk a kereszténység, a művészet és a műveltségnek a középkorban melegágya volt, kulturánk sokat gyarapodott az olasz kultúrából. Az új korban pedig a két nemzet egyetértése, politikai rokonszenve — úgy hiszi — feljogosítja arra, hogy azzal az indítvánnyal járjon a Ház elé, hogy a magyar képviselőház üdvözlő táviratot intézzen az olasz kamarához. Felolvassa a kamara elnökéhez címzett távirat szövegét.

Szmrecsányi György: Ha csak a kultúra szempontjáról volna szó, hozzájárulna a javaslatához, de tekintettel az olasz korona és a szentszék közti ellentétre, nem fogadja el a javaslatot.

Elnök: Azt hiszem, hogy Szmrecsányi György látva a túlnyomó többség akarátát, maga sem tagadja meg hozzájárulását.

A Ház a javaslatot elfogadja.

Lukács László pénzügyminiszter betérjeszti a szabadalmi tárgyak időleges forgalmáról és a védjegyek engedélyezéséről szóló javaslatokat. Beterjeszti továbbá a szentendrei vicinális vasut második vágányáról, barsi és erdélyi helyi érdekű vasut engedélyezéséről szóló javaslatot.

Lázár István gróf a Serbán Miklós mandátuma ügyében kiküldött vizsgálati biztos leteszi az esküt.

Napirenden van a költségvetés általános tárgyalása.

Tisza akciója.

Vajda-Vojvoda Sándor: Elismerését fejezi ki Tisza István iránt, aki a nemzetiségiek és a magyarság közti ellentétet elsimítani igyekszik — s ams az azonban jelenleg nincs akkora befolyása, hogy szándékát megvalósíthassa. Tiszának a nemzetiségekről mondott beszédét üdvözlöi és fejtegeti a beszéd azon szakaszait, melyek nemzetiségek érdekét védelmezi. Elítéli Apponyinak kultuszminiszter korábban tett rendeletét, mely az iskolákban megtiltja a román tanítási nyelvet (Nagy zaj baloldalon: Természetes, nagyon helyes.)

A kolozsvári tüntetés.

Bathány Pál gróf: Hogy mer itt beszélni?!

Vajda-Vojvoda Sándor: Tisza elítéli ezt a rendeletet. Panaszodik az üldözésekről, melyet a magyar tulzók a románság ellen folytat. Eseteket említ fel erre, majd a kolozsvári diák tüntetéseket bírálja. A lapoknak közléseit az esetről elferdítetteknek, tendenciózusoknak mondja. Nem tételezheti fel, hogy a szabadságra vágyó román ifjúság képes volna megzavarni egy másik nemzet szabadság ünnepét. A lapok határozatlan tudósításai úgy tüntetik fel a dolgot, mintha a román diákság zavarta volna meg a kolozsvári ünnepi felvonulást, hollott kiderült, hogy a menza ablakából a kritikus alkalomkor, Grünspann és Feigenbaum nevű diákok voltak, tehát magyar ifjak (Elnök derűtség.) Az egyetemi hatóság szigorú megtorlásában azt látja, hogy a lateiner pályáról is leszorítani igyekezzenek a románságot s nem gondolják meg, hogy ezzel céljuk ellen dolgoznak. A románságot ezzel elidegenítik a lateiner pályától, amely a magyarság szempontjából a románságnak való alkalmas pálya volna, mert a vele járó többoldalú függés az alkalmazkodó képességet kifejleszti s ez esetben a románság más, szabadabb pályára kénytelen lépni, ahol bátrabban szembeszállhatnak a magyar államhatalom erőszakosságával.

Ami azt a vádat illeti, hogy a román klérus és bankok a pénzükkkel terrorizálják az országot, csak azt lehet válaszolni, hogy bármelyik magyar banknak több a vagyona, mint az összes román bankoké és az egy Csernoch János nagyobb vagyon fölött rendelkezik, mint az egész román klérus. (Mozgás.)

Egy hang jobbról: Hát az iskolákkal hogyan vagyunk?

Vajda Sándor: Hálás vagyok a kérdésért, mert bemutatnak egy tiz banis magyar bélyeget, amelyet Romániaszerte árusítanak a krajovai iskola javára.

Vajjon képzelhető-e, hogy Magyarországon ilyen nyílt gyűjtést megengednek?

Rátért ezután a béketárgyalásokra, amelyek szerinte nem vezethetnek eredményre, mert mindkét oldalon illetéktelen elemek vezetnek a tárgyalásokat. De ha a románság hivatalos képviselőivel, a parlamentbe küldött képviselőkkel tárgyalnának, akkor se volna meg a kellő eredmény, mert nem egyes emberekkel, hanem a néppel kell tárgyalni. (Zaj. Az elnök csöngtet.)

Az általános titkos választójog.

Akik a békét akarják a magyarok és nemzetiségek közt, azoknak követelniük kell az általános, egyenlő, községenkinti és titkos vá-

ményeit és azokat praktikusan, józanul alkalmazza az életben.

A polgári társadalomban általában a tudósok alatt élő rétegekben a tudomány olyanná válhat, mint a gyermek kezében a fegyver. Ez a veszedelmes jelleg, ez a tüzzel való babrálás leginkább áll a nemi élettörvények kodexére. Ezt jól tudják ezek az első, tudós fecskék. És botrányos tévedés azt hinni, hogy őket a tanítás, a nevelés önzetlen célja hozza le előadást tartani! A tudomány embereinek ez a személyes leszállása a hiúságban birja rugóját, csillogni akarnak és imponálni a náluk sokkalta alacsonyabb nivóju — hölgyek előtt. Ezek tulajdonképpen üdülésre kiruccant tudósok, akik szellemi fürdőszekozonnak nézik a matiné, felolvasások, koncertek évszakát, hol lehet népszerűséget és pénzt keresni. Szangvinikus, nyugtalan existenciák, akiknek unalmas, egyhangú és sötét lett a tudomány komor csarnoka. Színes, elegánsan öltözött publikumot, átmelegedett, illatos levegőt, mindenekeiket pedig érdeklődést keresnek. Ok a XX. század divatos szofistái, akiket nem kell okvetlenül komolyan venni. Arra jók, hogy a lapok elven, színes stílusú riportot irjanak előadásukról s hogy a renyhe, dologtalan, elkényelmesedett pipere- nőknek legyen egy szenzációs, handulatos délutánjuk.

Es itt lehetetlen meg nem említeni azt morális dekadenciát, amely szemmel láthatólag a nőt és a pénzt igyekszik minden modern és hangos jelszavú szociális vállalat és mozgalom érdeklődésének tüzpontjára tolni. Ezek az előadások mintha csak egyenesen a nőknek szólanának, mintha direkt az ő érdeklődésükre számítana az impresszárió, hogy pénzhez jusson. A feminizmus kölykének lehet nevezni ezt az erkölcstelen, de ügyesen számító nőkultuszt. Különböztessék megfigyelni egy ilyen szexuális problémát tárgyaló előadást: közönsége abszolút többségben a félművelt, főleg izraelita nőkből kerül ki. A férfivilágot tudják önök kik képviselik: újságrefereasek, szabadjegyes riporterek, egy-két sötétbe huzódó, lázas szemű diák és néhány fiatal, ambiciósus nőstréber.

A keresztény társadalomnak őriakednie kell ezek közé keveredni. Az államhatalom is megteszi óvintézkedéseit a kora, a pestis közeledésének hírére. Bojkotálni kell eszméiket, rájuk kell étni az immorális és ind xét mür csak a jövő, józanebb, okosabb, tisztább világaézetű nemzedék kedvező ítéleteért is. Mert — természetesen azt Tauffernek igazat adni és a társadalmat tanának romboló, erkölc öző hatására nem figyelmeztetni: egyenlő volna azt hallgatagon helyeselni és az utókor elítélését magunkra

vonni. Bécsben már öntudatra ébredt a keresztény, katolikus világ. Pesten még csak ott tartunk, hogy a rendőrség szétugrasztotta a »Terrát«, mert korrumpálta az úde fiataliságot. Igaz, Tauffer Vilmos tanár ur udvari tanácsos és nem a »Terra« és a Tudományegyetemen tartott előadást s nem árulta átlag 12 fillérért füzetekenként a gondolatait, továbbá az intelligencia, a stilizált beszéd, tudományos érték, komoly, tanító világosságot szóró szándék voltak fejlecei előadásának: — mind eme mentő körülmények mellett is az ő előadása is alig sorozható más kategóriába, még hogy ha a tudomány egyetem pocséjtje van a portékáján. Mert végeredményben találkozik ez az előkelő, gunyosan mosolygó ur a Terra utján: előadásának 50 százaléka serdülő, még romlatlan lány volt. Mert ő nem illusztrálta előadását, azért ő is csak inficiáló és így sohasem dezinficiálja a fiataliságot. Mert ha az a felvilágosítási injekció egészséges leikeket ér: betegek lesznek.

Nem soká késhet a mozgalom a keresztény társadalomban, mely kipszítja e ravaszul alátámasztott, tudományos látványba burkolt kulturbazugságot: a tudományos pornografiát.

Papp Jenő.

lasztójogot. (Zaj. Általános elégedetlenkedés és ellentmondás a jobboldalon.)

Szilassy Zoltán a (Justh-párt felé): Ugy-e bár, ez kell nektek?

Vajda Sándor: Magyarok és románok csak akkor működhetnek békében, ha a választójog alapján megértik egymást és együtt törekednek az önállóság felé. Helyezkedjenek Tiszák demokratikus álláspontja a kérdés tárgyalásánál, minden szemponttól eltekintve, csak a haza boldogulását tartásuk szem előtt. (Mozgás a jobboldalon.)

Egy darabont.

A következő szónok a munkapárti

Baross Gyula volt, akinek beszéde alatt az ellenzék testületileg kivonult a teremből. A az oka ennek a szecesszióknak az, hogy Baross a darabontok alatt főispán volt.

Beszédében azt hangoztatta, hogy rá kell bírni a népet az ipari termelésre, mert csak így lehet az ország fejlődését elősegíteni.

Baross Gyula fejtegeti, hogy a kormány a javaslatot az ország pénzügyi helyzetének figyelembe vétele alapján készítette el, azért azt elfogadja.

Giesswein Sándor a nemzet erősségét nem a fegyveres erőben, hanem a gazdasági és kulturális fejlődésben látja. A javaslatot nem fogadja el.

Achim András szintén nem fogadja el a javaslatot.

Az ülés 2 órakor ért véget.

Olaszország üdvözlése.

A képviselőház legutóbbi ülésén **Polónyi Géza** kérdést intézett az elnökhöz, hogy hajlandó-e előterjesztést tenni a magyar képviselőháznak az olasz egység jubilaris ünnepségein való részvételére nézve, **Náway Lajos** alelnök akkor megjegyezte, hogy az elnökség majd foglalkozik a kérdéssel és egyik legközelebbi ülésén javaslatot tesz a Háznak.

Az ülés után **Berzeviczy Albert** házelnök felkereste gróf **Khuen-Héderváry Károly** miniszterelnököt és behatóan tanácskozott vele a teendőkről. A miniszterelnök közölte mindazokat az aggályokat, melyek a hivatalos képviseltetéssel szemben magasabb körökben már eddig is elhangzottak. Tudatta a házelnökkel, hogy előzetesen a külügyminiszterrel fog e kérdésben tanácskozni és csak azután fogja a kormány álláspontját meghatározni.

A miniszterelnök telefonon fordult **Örgróf Pallavicini** Jánoshoz, Aehrenthal külügyminiszter jelenlegi helyetteséhez, aki tudatta vele, hogy Budapestre érkezik és személyesen intézi el ezt a kérdést. Örgróf Pallavicini hétfőn tényleg Budapestre érkezett és itt hosszasan tanácskozott a miniszterelnökkel. E tanácskozás után gróf Khuen minisztertanácsot hívott össze, mely két óra hosszat tárgyalta ezt a kényes kérdést.

A minisztertanács a képviselőház elnökével egyetértőleg megállapodott abban a formában, amelyet ma Berzeviczy Albert a képviselőház elé terjesztett.

Szó volt arról, hogy a magyar képviselőház hivatalos küldöttség útján képviseltesse magát az olasz egység jubileumán. Szó volt arról, — és ez tette különösen kényessé az ügyet — hogy liberális függetlenségi oldalról indítvány nyujtanak be a Házhhoz, hogy utasítsa a kormányt arra nézve, hogy az tegyen előterjesztést a felségénél az udvar méltó képviseltetése iránt. Arról is volt szó, hogy a magyar kormány egyik tagja képviselje Magyarországot a nemzeti ünnepen.

A külügyminiszter helyettese mindezekkel

szemben kifejtette azokat a szempontokat, melyeket a kérdés elintézésénél figyelembe kell venni. Így első sorban a pápa érzékenységét, azt a kapcsolatot, amely a pápa és a Habsburg-ház között fennáll és a melynek következménye volt, hogy egyik fejedelmi Habsburg-uralkodó eddig nem tette be a lábát a Kvirinai területére.

Minthogy pedig a jelen esetben úgy a klérus, mint Ausztria és Magyarország bituzgó katolikus közvéleménye előtt ellenzésre találta az, ha az olasz nemzeti ünnepen, amely az egyház világi hatalmának bukását is jelenti, Magyarország, vagy a dinasztia hivatalosan képviselve lenne, a minisztertanács a külügyminiszter kérésére az összes felmerült javaslatokat elvetette és abban állapodott meg, hogy a magyar képviselőház táviratilag fogja üdvözölni az olasz képviselőházat.

Ezt a határozatot hajtotta ma végre a képviselőház elnöke, midőn a mai ülésen erre nézve javaslatot tett, melyet a Ház a néppárt tiltakozása mellett elfogadott.

Giesswein a lefegyverzés mellett. A képviselőház ülése előtt érdekes indítványt írtak alá a képviselők — pártkülönbségre való tekintet nélkül. Ez **Giesswein Sándor** országgyűlési képviselő indítványa volt az általános lefegyverzés mellett. **Giesswein Sándor** a költségvetés tárgyalása során szólal fel és beszéde végén terjeszti elő indítványát. Hasonló tartalmu indítványt a francia kamara már elfogadott.

Teleszky államtitkár. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király dr. **Teleszky János** államtitkári címmel és jelleggel felruházott miniszteri tanácsost államtitkárrá nevezte ki. Az új államtitkár nagyváradi ember, apja Nagyvárad képviselője volt, ki később szintén államtitkár lett. **Szilágyi Dezső** mellett, kivel egykor a váradi képviselőválasztásnál egyforma szavazatot kapott. Az új államtitkár még csak 44 éves. Husz évvel ezelőtt, mint fogalmazógyakornok lépett a pénzügyminiszteriumba és ma annak első tisztviselője. **Teleszky** kiváló pénzügyi kapacitás, aki nagy szolgálatot tett az országnak a kiegyezési és a banktárgyalásoknál.

Tavaszi ujdonságaim
CIPŐ, KALAP
és úri divatcikkekben megérkeztek
REICHARD áruháza

Új virágüzlet!

Fratrics János

kereskedelmi és műkertész.

Kertészeti telepe: Szent János. — Virág-

: : esarnoka: Szent János-utca 1 szám, : :

ahol minden időben frissen

vágott virágokból készülnek

báli, menyasszonyi s alkalmi csokrok

szép kivitelben, előnyös árak mellett.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató:

Március 24. A Kath. Kör második böjti estélye a főgimnázium dísztermében d. u. 6 órakor,

Április 2. A Népközelési egyesület közgyűlése d. e. 11 órakor a megyeházán.

Április 7. A Kath. Kör, utolsó böjti estélye a főgimnázium dísztermében d. u. 6 órakor.

* A Kath. Kör második böjti estélye.

A nagyváradi Katolikus Kör holnapután márc. 24 én tartja ezen ciklusban második böjti estélyét. Ezuttal bár az egész programot helyi szereplők töltik be, mégis élvezetes és tanulságos előadásokban gyönyörködhetik a Kath. Kör előadásainak megszokott elűelő közönsége. A böjti estét **Lukács Anna** nyitja meg s zongorán előadja: Chopin: 3 Ecosaises-t. Ezután **Katona Kelemen** kiváló fiatal zenetanár cimbalmon játsza **Thomas: Orléa** nagy jelenetét **Hamletből.** A kellemes után egy tanulságos előadás zárja be a böjti estét. **Szilágyi Dózsa**, a premontrei rend ezen kiválóan agilis tagja **A modernizmusról** tart érdekes előadást. A böjti este 6 órakor kezdődik, a főgimnázium dísztermében.

* **Széchenyi püspök üdvözlése.** A megyés püspök kinevezése érthető örömet keltezt az egész egyházmegyében, ahol mindenütt nagy reményeket fűznek **Széchenyi Miklós** gróf főpásztori működéséhez. A tegnapi nap folyamán ezen örömeinek Biharvármegye nevében **Fráter Barnabás** alispán táviratilag adott kifejezést. A távirat szövege a következő:

Nagyméltóságú **Széchenyi Miklós** v. b. t. t. püspök urnak

Győr.

Váradi püspökké történt kinevezése alkalmával Biharvármegye közönsége nevében a legmelegebben üdvözlöm.

Fráter
alispán.

Debrecenből a városi tanács az alábbi táviratot intézte a polgármester elnöklete alatt tartott üléséből gróf **Széchenyi Miklós** nagyváradi püspökhöz:

Debrecen szabad királyi város tanácsa örömmel értesült Nagyméltóságod nagyváradi latin szertartású püspökké történt kinevezetéséről és ez alkalomból tiszteletteljes üdvözlését fejezi ki.

Kovács József
polgármester.

Mint értesülünk, az új megyés püspök még számos üdvözlést kapott Debrecenből.

* **Gróf Cziráky Béla meghalt.** Gróf **Czirák** Béla főrendiházi tag, főudvarnagy ma éjjel 59 éves korában meghalt. A gróf 1852-ben született Lovasberényben. Birói vizsgát tett Budapesten, s 1872-ben igazságügyminiszteri fogalmazógyakornokká nevezték ki. Huzamosabb időt töltött a Keleten. Feleségül vette 1872-ben gróf **Esterházy Mária**t. Belső titkos tanácsos 1895-ben lett, 1900-ban pedig az aranygyapjas rend vitézévé nevezte ki a király.

* **Életbiztonsági intézkedések a Rimanóczy háznál.** A Szent László-téren a **Moskovits-ház** második részét már építik, de mikor a telken levő régi épületet, az u. n. **Diamandy-házat** elbontották, a szomszédos **Rimanóczy-ház** falai megrepedeztek, sőt az egyik üzletből gyorsan ki kellett költözni, mert a mennyezet beszakadt. A városi mérnöki hiva-

tal megvizsgálta a megrongálódott épületet s a főmérnök véleménye alapján elrendelték a falak megerősítését, mert a jelenlegi vékony falak életveszélyesek.

* **Az Orsz. Pázmány Egyesület védőirodája** újjászerveztetve kezdte meg működését ez év elején. A védőiroda célját talán szükségtelen bővebben fejtegetnünk a nagyközönség előtt. Székesfehérvár lánglelkű püspöke mondotta az Orsz. Pázmány Egyesület egyik közgyűlésén, hogy »a védőiroda az a iovag, aki sikraszáll az Egyház igazsáért és védelmébe fogadja mindazokat, akik az Egyházzal, mint intézménnyel, vonatkozásban vannak, s akiket emiatt a liberális sajtó hasábjain alapítvány és igaztalan támadás ér.« Amidőn a védőiroda erre vállalkozik, felkér minden jóízű újságírókat, hogy ha olyan hírt vagy cikket olvas valamely lapban, mely akár az Egyházat, mint intézményt, akár az Egyház intézményeivel vonatkozásban álló személyeket (papok, tanítók, apácák, kath. egyesületek, körök és intézmények tisztviselői, stb.) hurcolnak vagy rágalmozgatnak meg, juttassák ezeket az újságokat teljes egészükben azonnal a védőirodához s amennyiben rendelkezésükre áll a lapokban megjelent eset valóságát megdöntő cáfolat, ezt csatolják mindenkor a beküldött újsághoz. A hírek valóságának utánajárunk, a beküldött cáfolatokra azonban csak az esetben reflektálunk, ha azokat beküldő nevének, foglalkozásának és pontos lakásának feltüntetésével érkeznek hozzánk. Az Orsz. Pázmány Egyesület védőirodájának címe: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.

* **Babló merénylet Nagyszalontán.** Doba Mihály szalontai költőnek sok baja volt már a rendőrséggel. Csak nemrég ment haza Nagyenyedről, ahol rablás büntetése miatt három évi fegyházat ült. Ezt megelőzőleg két hónapot kapott késelesért. Szereti az italt is, de nemcsak akkor vadul meg ha iszik, hanem akkor is, ha pénze nincs. A múlt héten közműves mellett dolgozott, szombat este kikapta a heti munkabérét 5 koronát. Ezt rövidesen elitta. Aztán mint ő mondja céltalanul bolyongott az utcán. A Máthé féle korcsma előtt két embert látott. Az egyik Szathmáry Sándor a sarki lámpa előtt pénzét olvasta, a másik már utban volt hazafele, kissé pityókásan dalogalt. Dobában felbőrdült, a gonosz, erős, élesre-fent pengéjű bicskáját marokra fogta a pénzes ember mellé húzódott és hasába dőtte a kést. A szerencsétlent ágyékra érte a szúrás, de nem ment vízszintesen s testébe, hanem ferde irányban a combjába. A seb 13 cméter hosszú és elég mély. Az éppen arra cirkáló rendőrök Dobát nagynehezen letogták, az erősen vérző áldozatát pedig, a közelben fekvő lakására szállították, hol dr. *Szathmáry Lajos* nyújtotta az első segílyt. A merénylet megvasalva vitték a kórházra, ahonnan a csendőrségi laktaanya börtönébe került.

* **Bgy 48-as örnagy özvegyének nyugdíja.** A belügyminiszter tegnap értesítette Biharvármegyét, hogy özv. *Kausler József* szül. *Medzihradzsky Terézia* tenkei 48—49 örnagy özvegye részére 1035 korona évi nyugdíjat állapított meg. A nyugdíj április 1-től érvényes.

* **A szinlogos adás-vétel.** A kereskedelmi miniszternek tudomására jutott, hogy egyes pénzkölcsönző egyének oly feltételek mellett adnak kölcsönt a megszorult embereknek, ha az kijelenti, hogy butorát átadja s ha a kölcsönt nem tudá kifizetni, a butort el is adhatja. E törvényellenes üzérkedéseknek a kereskedelmi miniszter most úgy kíván véget vetni, hogy tekintettel arra, miszerint az ilyen cselekmények miatt a bíróság ítéletet nem hoz-

hat, a rendőrségeket vagy első fokú iparhatóságokat utasítja, hogy kísérik figyelemmel az ilyen üzérkedéseket és az illetők ellen ipari kihágás miatt indítsák meg az eljárást. A bűnösök természetesen a legszigorubb büntetésben részesülnek.

* **A textilgyár építése.** Nagyvárad város tanácsa tegnap a csehországi textilgyáros kérvényével foglalkozott, aki Nagyváradon textilgyárat szándékozik létesíteni. Egyelőre 50—60 szövőszék részére kéri a Füzéséri volt laktaanya Péter-utcai leégett istállóját, megfelelőleg kijavítva. Kötelezettséget vállal a vállalkozó, hogy két év alatt felépíti a nagyszabású, 200 szövőszékre berendezett gyárat. A város tanácsa elvileg helyet ad a kérelemnek, azonban a szóban levő telek és leégett istálló épület az iparos tanoncotthon céljaira a gyermekvédő ligának van átadva. Ez a telek különben olyan nagy, hogy az inasotthonon kívül a textilgyár is elférne rajta, különösen ha Péter-utcat megnyitnák s a telek egy része utcavonalat nyerne.

* **Vásár helyett bélyegosonkítás.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tudvalevőleg elhatározta, hogy 40 darab Osztrák-Magyar Bank részvényt vásárol és pedig 20 darabot a törzsvagyon alap tőkére és 20 dbot pedig a Szaroveszky-alapítványi gyermekorvosi alapterhére. A közgyűlés határozatáról tudomást szerzett Veszprém megyében Bakony-Gyepesen Szalatkay István s levelet irt Nagyvárad városához, amelyben felajánl 4 darab O. M. Bank részvényt, amely letétben van a budapesti Magyar Bank és Kereskedelmi részvénytársaságnál. A részvények tőzsdei közép ára darabonként 1935 korona és a tőzsdei szokás szerint 1911. január 1-től az 1400 korona névérték 5 százaléka az egy negyedévi kamata 17 korona 50 fillér, tehát a négy részvény értéke 7810 korona. Kéri, hogy ha megveszi a város a részvényeket, távirati uton járjon el a város. Azonban a városi tanács aligha reflektál ezekre a részvényekre, s így Szalatkay István pénzt nem kap, azonban ráfizet erre a levelezésre, mert nem tett bélyeglet a levélre s az iktató hivatalban azt meglelelezték.

* **Vak gyermekek a színházban.** Igen érdekes vendégei lesznek Nagyvárad városának a jövő hó 1-jén. A vakok kolozsvári államilag segélyezett orsz. nevelő- és tanintézetének 14 növendéke és 3 tanára rándul át, hogy itt a Szigligeti-színház színpadján szemléltető előadás keretében bemutassák azt a pedagógiai művészetet, amellyel a külvilágtól elzárt e szerencsétlen teremtmények a kultúra áldásaiban részesülhetnek és tisztas kenyérkeresethez juthatnak. Az előadás április 1 én délután lesz a színházban, mérsékelt helyárak mellett. Az előadás műsorát igen változatosan fogják egybeállítani, hogy a speciális számok mellett más vonzó pontok is szórakoztassák a közönséget.

* **A mértékek kötelező hitelesítése.** Az 1907. évi V. t. c. 16 §-ban megállapított időszakos hitelesítés az 1911. évben Nagyvárad város Olasz és Hegy-külrület részeire nézve, a felek nevének kezdő betűje szerint a következő sorrendben fog megtartatni: A. március 24., B. márc. 27. és 28., C. márc. 29., D. márc. 30., E. márc. 31., F. április 1. és 3., G. ápr. 4. és 5., H. ápr. 6., I. ápr. 7., K. ápr. 8. 10. és 11., L. ápr. 12., M. ápr. 13., N. O. ápr. 18., P. ápr. 19., R. ápr. 20. és 21., S. ápr. 22. és 24., Sz. ápr. 25., T. ápr. 26., U. V. ápr. 27., W. Z. ápr. 28. és 29. A telek tartoznak egyszerre összes mérték-iket és mérőeszközöiket (üvegtermékek ki ére ével) — tekintet nélkül arra, hogy mikor voltak legutóbb hitelesítve — bemutatni. A hitelesítés jelzeti napokon 8—2-ig a mérték-hitelesítő hivatalban (Szacsavay-utca 26.) történik. Az időszakos hitelesítés elmulasz-

tása kihágást képez, mely az 1907. évi V. t. c. 32. §-ának b) pontja értelmében 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetén pedig 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel és 8 napig terjedhető elzárással büntetettik.

* **Az ipartestület — közhivatal.** Az ipartestület egynehány tagja között, nem régebben élénk vita tárgyát képezte az a kérdés, hogy az ipartestület közhivatal, vagy nem? Erre a kérdésre most maga a kereskedelmi miniszter felelt meg. A miniszter ugyanis utasította az összes ipartestületeket — többek között a nagyváradit is — hogy az iparosságokról és a tanoncokról vezetett névlajstrom másolatát a munkaadók nevének feltüntetése mellett, az adókiivetés céljaira a pénzügyigazgatóságoknak pontosan küldjék meg. Kimondja a rendelet azt az érdekes döntést is, hogy a rendelet ellen felhozott az a kifogás, hogy az ipartestületek közhatalóságoknak, illetőleg közhivataloknak nem tekinthetők s így a szóban forgó kimutatások szerkesztésére az ipartörvény értelmében nem kötelezhetők, helyt nem állhat, mert az ipartestületek az ipartörvény értelmében reájuk ruházott hatáskörben, mint hatóságok, tehát mint közhivatalok járnak el.

* **A járásbíró és az utmester.** Magyarországon nem valami jó lábbon áll az egyetértés a főszolgabíró és járásbíró között. Legelőször erre enged következtetni az az aktacsomag, mely tegnap a belügyminisztertől érkezett le a megyéhez. Egy haszontalanság az egész, azonban elég ahhoz, hogy megvilágítsa az ottani helyzetet. Arról van szó ugyanis, hogy a magyarországi utmester feljelentette a járásbíró még a múlt évben a kolera idők alatt, hogy a járásbíró cselédje a szennyvizet és a leölt aprómarhák tollát a ház elé az utcára önti. A főszolgabíró e miatt a járásbíró 10 korona pénzbüntetésre ítélte, melyet behajthatatlanság esetén egy fél napi elzárásra lehet átváltottatni. Az ítélet meghozatalában az vezette a főszolgabíró, hogy a cselekmény a kolera idején lett elkövetve. Az ítélet ellen a járásbíró felebbezett az alispánhoz. A felebbezésben ártatlannak mondja magát a járásbíró és kifogásolja azt, hogy a kolera idők tekintetbe vették, mert a felebbezés szerint »akkor az egész Bihar megyében nem volt kolera, hacsak a méregből feljelentő utfelügyelő nem volt koleras, legalább ez nem látszott rajta, mert nagyon is dühöng az egészségtől, annyira, hogy nem bír magával.« A felebbezést annyiban módosította az alispán, hogy behajthatatlanság esetén nem fél, hanem egész napra zárandó el a járásbíró. Az alispáni ítélet ellen természetesen megint felebbezett a járásbíró. E felebbezésben már a következőket írja: »bántotta a Mojsi utfelügyelő orrát a parfümös lavorviz, vagy a kóser csirke toll szaga.« A felebbezést a belügyminiszter elutasította, mert annak nem volt helye s így véget vetett egy ki tudja hova fejlődő dolognak, mely már mindinkább kezdett mérgesedni.

* **Aki a tilosban vadászott.** Sándor Ferenc tenkei lakost a főszolgabíró orvadászat miatt 160 korona pénzbüntetésre ítélte. Az orvadászt éjjel csípték rajta cselekedetén és így tette súlyosabb elbírálás alá esik. A felebbezés folytán a minisztertől tegnap érkezett le az ügy. A miniszter az ítéletet feloldja és szigorubb ítélethozatalra utasítja a hatóságot, mert a vadászat éjjel követtetett el és ezt figyelmen kívül hagyták a büntető hatóságok.

* **Tolvaj kocsis.** Szónya Demeter kőröszegi földnives tegnap délelőtt bement Kutasi Lajos Teleky-utcai fűszerkereskedésbe s megkérte Kutasit, hogy helyezze el a bundáját valahol, amíg ő a piacra kimegy vásárolni. Kutasi a kérelem folytán a bundát betette az üzlet melletti raktárba s arról egészen megfeledkezett. Ebéd után jött Szónya és kérte a bundá-

ját, melyet azonban a raktárban nem találtak meg. Az esetet bejelentették a rendőrségnek s a detektívek megkezdték a nyomozást s csakhamar előállították Serbán János kocsiát, aki az Adria malomban van alkalmazva s aki a bundát korpa szállítás közben lopta el Kutasi raktárából. A rendőrség Serbán Jánost, aki a jelzett alkalommal Kutasitól is elloptott egy üveg likört, letartóztatták.

* **Eltűnt bádogos inas Szentpéteri** Gusztáv bádogos tanonc tegnap délben hazulról eltávozott s azóta vissza nem tért. Személyleírása: 16 éves, nyulánk közep termet, hosszúság arc, barna haj, kék szem. Eltávazása alkalmával szűke prém galléros rövid téli kabátot, sötétkék ruhát és zöld puha kalapot viselt.

* **Aki a templomban akart hálni.** Döme Gyula hely- és foglalkozás nélküli egyén belopózott tegnap este a váradi székesegyházba, ott az oltár előtti szőnyegek közül fekhelyet készített magának s ott akarta tölteni az éjszakát. A villanyt égve hagyta s így reá jöttek, hogy valaki a templomban tartózkodik s a sekrestyés által előhívott emberek megfogták és átadták a rendőrségnek. Döme Gyula kalandos életet folytatott, előkelő családból származik, önkéntes volt, majd hivatalnok pályára lépett, azonban nyughatatlan természete seholy sem hagyta nyugodni, ivásnak és csavargásnak adta magát. A rendőrség Döme Gyulát Beregszászra toloncoltatta.

* **Amíg a molnár a malom után jár.** Mint margitai tudósítónk jelenti, az odvaló molnár K. J., akinek különben malma is van és a malommal egy igen szép és csinos felesége is, egy héttel ezelőtt elutazott Margitáról Szilágymegyébe, hogy ott a jelenleginél egy megfelelőbb malmot keressen magának. A fiatal asszonykát a féltékeny molnár nem vihetvén magával, mint legdrágább kincsét a malommal egyetemben az öcsére bízta. A malom örült is egy ideig, vigan duruzsolt a gép. Később azonban a molnár öcsöce megúván a gépek egyhangú morgását egy kis változatosság kedvéért udvarolni kezdett az asszonykának. A férj csak egy két napra akart távolléni és már egy hét is elmúlt, de nem jött haza. E közben az örült liszt növekedésével együtt növekedett a molnárné szerepe is, mely végre is a pályaudvaron nyerte folytatását. Hogy ezután mi történt nem tudni. Margitára megérkezett a férj, a malom nem járt, a lakás üres volt és a jó testvér se volt seholy. A molnár mit tehetett, bujában befűtetett a kazánba s megindította a malmot, ő pedig panaszt tett a szoktató testvér ellen. Hogy mi lesz az eredménye, az kétséges.

x **Vadászok figyelmébe.** Tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy Rákóczy-ut Moskovits palotában egy modern fegyverüzletet nyitottam, hol mindennemű fegyverek, revolverek és töltények kaphatók. Fegyvereket szakemberként javítok. Ladányi József puskaműves és fegyverkereskedő. A vadászati évad vége felé közeledik. Felhívom a fegyvertartók figyelmét, hogy fegyvereiket javítás végett bizalommal hozzák műhelyembe. M. kir. lőporáruda. Telefon 269.

x **Mikor partoljunk a hazai ipart?** Ha a termék van olyan jó, mint a külföldi, ha beszerzése előnyös. Ime itt az alkalom magyar ember készítménye, magyar termék, mégis kiállja a versenyt bármely külföldivel. Ki ne hallotta volna híret a Siklinél beszerezhető Gyulatinnak, mely megőrjíti a fogat a romlás, porlás és lazulástól. Letisztítja a fogról a feketeséget, barnaságot, a fogfájást rövid idő alatt megszünteti s mégis alig kerül napi használata személyenként 1 fillérbe. Kérjék minden gyógytár és droguériában, valamint fűszer és fodrász üzletben a Sikli Gyulatin. Ára üvegekint 1.50 és 3 korona. Főraktár Sikli Józsefnél Halász-utca 10. számú háznál, mely 1950 koronát jövedelmez és még beépíthető telekkel bir, szabad kézből eladó.

Ifj. Kohn Sámuel-
féle üzlet teljes elárúsítása

FLEGMAN

míg a készlet tart

naponta d. e. 9-1-ig, d. u. 2-7-ig.

* **Akinek nincsen Bonne-ja, az -étáltassa** kis gyermekét *Messenger Boy* jál.

Ha lakásra, vagy butorozott szobára van szüksége, keres megteletőt a *Messenger Boy*. Nyomatványait, körlevelet és egyéb reklámjait az egész város területére széthordja a *Messenger Boy*.

Ha bármilyen elintézni való dolga van, melynél nem annyira a testi erő, mint a megbízhatóság, ügyesség és gyorsaság a fontos, úgy hívja fel telefonon a **693** at és azonnal rendelkezésére áll egy *Messenger Boy*.

Kolosváry Sándor
ékszerész, arany és ezüstműves
Nagyvárad, Bémer-tér 293. sz.

Brillians ékszerek, aranyárak,
ezüst dísz tárgyak és evőeszközök
valamint zsebórák nagy-
raktára.

Két portál eladó.

x **Mezőgazdaságok, szeszgyárak** kasszetyok és magánlakásoknak, kiknek bármely gőz-, vízi, vagy motor üzemük van, a legolcsóbban jönnek ki a *villamos világítással*, erre nézve *Stern Adolf* nagyvárad electrotechnikai cég bárkinek szívesen szolgál felvilágosítással, részletes költségvetés, díjmentes. Ugyancsak berendez villamos jelző csengőket, telefont, világhárítót készít, azonkívül csillárokat fémből, bronzból, vasból galvanizálva minden kivitelben. A javított dr. Just féle Wolfram-lámpák raktáron.

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőim-mel és az elegáns ruhákat szerető úri közönséggel, hogy

a tavaszi és nyári szöveteim

megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyszintén az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik

Nagybecsű pártfogást kér

FRIEDLÄNDER
angol uri szabó cég
Nagyvárad, Szent János utca 4. sz.
Mintákkal kívánatra háznál szolgállok.

Könyvtárak kiegészítésére, berendezésére költségvetést küld: **Benkő Atur** könyvkereskedő és *Modern Antiquarium* Nagyvárad. Rákóczi-ut 10. sz. Ugyanott mindenféle könyvek legjobb áron vétetnek.

Vas és rezbutor

gyári raktári

Székrenyágy egy matraccal 19 korona
Sodronybetét 10 korona
Rézkarniss 5 korona
Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf
vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: Ugyanaz.
Csütörtök: d. u. Liliomfi, (ifjúsági előadás.)
este: Az arckép.
Péntek: Czigányszerelem.
Szombat d. u.: Cigánybáró, este: Sárga liliom.
Vasárnap d. u.: Testőr, este: Boszorkányvár.

Az arckép.

Földes Imre neve a színlapon már félig garanciát nyújt arra, hogy az előadandó darabot érdemes megnézni. Érdemes, mert érdekesen, jól ír s mert témája mindig olyan, hogy gondolkodásra készteti az embert. Hibája, hogy fiatalos temperamentuma a téma feldolgozásánál elragadja s darabjaiban nem tudja a valószínűség látszatát elérni.

Ez az Arckép főhibája is. Hibásan van az alap gondolat beállítva. Ha nem a felséges udvarban játszának a darab, ha nem királynő volna a majdnem félrelépő hősnő s nem király a féltékeny férj, talán nem is tűnnék fel a darab másik s legnagyobb hibája, a festő lélektanilag képtelen alakja. Lehet olyan művész, akit csak a szerelem képes inspirálni, de az ilyen művész is, ha a királynét festi, elveszi a jobbik esztét, mert bizony, ha a valóságban játszódnak volna le a darab, nem vigjáték, hanem legalább a festőre nézve, nagyon is szomorujáték lett volna belőle.

Talán még a festőn is képtelenebb a király személye. Nincs az a bohém király, sőt igazi nagy ur sem, aki a festővel első látásra olyan társalgást folytasson, mint az első felvonás páros jelenetében hallható, ami pedig a király második felvonásbeli magatartását illeti, az nem egy királytól, hanem bármely férjtől is visszataszító volna. A király értesül róla, hogy nép guoyos nótákat énekel utcaszerte a királynénak a festővel való viszonyáról s akkor a palotába hivatja a festőt s reggelig egyedül hagyja a feleségével, azt mondván a művésznék: legyen a tiéd, ha hallgat rád, neked adom! Ezután már nem csodáljuk, hogy a harmadik felvonásban hirt a festő fogadkozásának, meg a kulcslyukon hallgatózó két tanu vallo-másának s azt képpen hogy a festő reggelig semmit sem csinál, csak festett. A közönség nem volt olyan hisztérius s a fejét csóválta.

Legéberibb volna a királynő alakja, ha királyi köntös nem volna rajta. De mert felté-

telezzük, hogy az asszonyi természetén a magas rang sem sokat változtat, elhiszük, fenszterpromenádot végez a neki tetsző piktor ablaka alatt s elhiszük, hogy a férj ostobaságából előálló kedvező alkalmat kész volna felhasználni megbocsáthatlan ballépés elkövetésére is. Azt azonban, hogy reggelre a férjnek ennek a férjnek szerelmesen boruljon a nyakába, csakis *Étsy* Emilia iránti udvariasságból hiszük el. Ő különben olyan szép volt, hogy nagyobb képtelenséget is elhittünk volna neki. Hogy nem volt eléggé királynői, az nem az ő hibája, hanem a szerzőé. Sik Rezső sem játszhatta volna jobban a király szerepét, mert ha méltóságtelesebb lett volna, komikussá vált volna. Hiába, a szerepben nincs méltóság. *Tóth Elek* volt a festő, akinek homlokegyenest ellenkező jellemvonásokból összeállított alakját, a félszepséget, férfiaságot, naivságot és sarcasmust, szereimet és önérzetet, eltogódottságot és arcátlanságot legjobb művészetével igyekezett egy alakban egyesíteni, még pedig jelentékeny sikerrel. A szerep sokkal nehezebb, mint a felületes szemlélő gondolná, igen jó alakítása igazán dicséretre méltó.

A kisebb szerepekben *Kabos*, *Hunyadi Turányi* és *Szentgyörgyi* voltak jók. *Hunyadiné* szerepét valamelyik karhölgyre kellett volna kiosztani, három szóért kár egy elsőrendű színésznőt fásztani — *δ.*

Az arckép szerepel a színház ma és holnap esti műsorán. A tegnapi premiér közönsége megismerte *Földes Imre* új darabjának értékét, modernül felépített vigjátékot mutatott be szerzője s a kedvező fogadtatás után telt házra van kilátás a további előadásokon is.

Ifjúsági előadás Holnap délután ifjúsági előadás lesz a színházban. *Szigligeti Ede* újonnan betanult híres vigjátéka, a „*Lilium fi*” kerül színi, amit örömmel fogad a tanuló ifjúság.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

Kollektív killitás Nagyvárad kulturális életében jelentős és emlékezetes esemény lesz *Szenés Fülöp* és *Kézdi Kovács László* kiállítása. A fővárosi sajtó és közönség meleg rokonszenve kíséri hozzájuk a két művészt. A március 25-én lezajló megnyitás nemcsak résztvevő notabilitásai miatt lesz szenzációs, hanem művészi eseményé teszi az, hogy a festők legújabb műveikből válogatták képeiket, mellyel szerepelni fognak. Mind a kettő erős, emelkedő tehetség, komoly művészek, kik nem szorulnak izléstelen, zajjal-lármával fölvert reklámra. — A kiállítás a *Vármegyeháza* nagytermében lesz s *Tizza István* gróf nyitja meg.

Igazságszolgáltatás.

Haverda Mariska öröksége.

(Saját tud.) A szabadkai törvényszék ma fejezte be a *Haverda Mariska* által benyújtott panasz tárgyában a vizsgálatot. *Haverda Mariska* ugyanis perrel támadta meg édesatyjának végrendeletét, melyben minden vagyont édesanyjára hagyott. A bíróság *Haverdának* a hagyalékból 72000 koronát ítél meg, melyből a hozomány leszámítása után még 49000 korona jár.

TÁVIRATOK.

Meggyilkolták-e a pekingi orosz követet?

— *Ellentmondó hírek.* —

Pétevárvár, márc. 21.

A fővárosi lapok szenzációs híreket közöltek egy gyilkosságról, mely állítólag Pekingben történt s mely — ha az igazságnak megfelelően — alkalmas volna arra, hogy Kelet-Ázsiát megint lángba borítsa s a háboru furiáit felidézze.

Pétevárról érkezett ugyanis a szenzációs távirati tudósítás, hogy *Korostovec* pekingi orosz követet meggyilkolták.

Ez a hír annál megdöbbentőbb volt, mert éppen tegnap közöltük, hogy *Kina* átadta válaszáat a március 14-iki orosz jegyzékre. Ebben a válaszjegyzékben *Kina* teljesen és tökéletesen behódol Oroszországnak és minden követelését teljesíteni késznek nyilatkozott. Az orosz-kínai konfliktust, mely már-már a háboru rémeit idézte föl, ez a válaszjegyzék teljesen elintézni alkalmas volt.

Eppen ezért bomba gyanánt hatott a hír, hogy az orosz követet *Kina* fővárosában meggyilkolták. Ez az esemény ugyanis okvetlenül casus belli lett volna. Az orosz udvarban föllökerekedett egy párt, mely új háborus kalandba akarta belesodorni a cárt és Oroszországot. Ez a párt a japán háborunak Oroszországra nézve csufos eredménye után egyidőre elhallgatott s most újra erőt kapott. Mindenáron rá akarja venni a cárt, hogy az orosz fegyverek ejtett csorbát kiköszörölje és miután Japánnal nem tudott elbánni, a sokkal gyöngébb *Kinára* került volna a sor.

Azonban a pekingi gyilkosság aligha történt meg. A mai délelőtt folyamán ugyanis félhivatalosan az alábbi tudósítás érkezett Bécsből és Berlinből:

A pekingi orosz követ állítólagos meggyilkolásáról bécsi illetékes helyre, valamint Berlinbe eddig nem érkezett hír.

Valószínű ennek következtében, hogy nem egyszerű kacsáról, hanem börtömanőverről lehet szó. Es ha ez bebizonyul, akkor a hirhez fűzött összes kombinációk is természetesen elesnek.

Az orosz követnek semmi baja.

Szente Pétevárvár, márc. 21.

Késő éjjel jelenti tudósítónk: Az orosz követ meggyilkolásáról terjesztett hírek nem felelnek meg a valóságnak. Mindössze annyi igaz a dologból, hogy a követet két kuli inzultálta, de különben semmi baja sem történt.

A meglőtt katona.

Budapest, márc. 21.

(Saj. tud.) Tegnapi számunkban megírtuk, hogy egy őrmester egy katonát lelővelet. Ebben az ügyben megindult a vizsgálat, mely kiderítette, hogy a katona előzőleg az őrmester ablakán leselkedett és később, mikor az őrmester vizsgálni ment ki, a katona rálőtt. A lelőveletről nem igaz semmi, mert a katonára akkor lőtt rá az őr, amikor az a fogságból szökni akart. A katonát tudvalevőleg az őrmester előbbi cselekedete után elfogatta és az őrszobában őriztette.

Fráter Loránd mandátuma.

Budapest, március 21.

(Saját tud.) A Kuria I. választási tanácsa ma délben hirdette ki *Fráter Loránd* mandátuma ellen beadott petíció tárgyában az ítéletet. A Kuria etetés, itatás, megvesztegetés és a választók felvonulásának megakadályozása tárgyában, elrendelte a bizonyítási eljárás megindítását. Ugyisintén elrendelte az ellenpetíció tárgyában a bizonyítást. Az eljárás fogantatásával a nagyváradai táblát bizta meg a Kuria.

A bizonyítványgyárosok.

Budapest, márc. 21.

(Saját tud.) A tábla ma hirdette ki a bizonyítványgyárosok ügyében az ítéletet. A tábla az ítéletet megváltoztatta, *Földes Belát* és *Balogh Márkot* teljesen felmentette. A többi tanu ítéletét pedig leszállította.

NYILTTÉR.

BÚTOR

átköltözés miatt,

OLCSÓ

gyári árban

REISZ butorgyárában

május 1-től

Rákóczi-ut 14.

Uj férfi szabó üzlet!

Van szerencsém az igen tisztelt eddigi megrendelőimnek és a közönség tudomására hozni, hogy tanulmányutamból hazatérve, üzletemet **Lévai palotába**, (Körös-oldal) áthelyeztem. Tanulmányutamból kifolyólag a legkényesebb igényeket is pontosan ki fogom elégíteni. Tavaszí újdonságaimat személyesen a legújabb divatkelmékből választottam ki, melyek már raktáron is vannak. Nagybecsű pártfogást kér

FISCHER,

uriszabó.

Lévay palota.

Körös-oldal.

Telefon: 951.

219

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Nequeo. (Nagyvárad.) Bizony — nequeo, azaz nem közölhetek ilyen cikket, melynek tendenciája leszállítani a papnevelés nivóját. Ugyan hová gondol? Nem csak amiatt nem lehet, amit én is észrevettem, de amin különben olyan könnyen túl teszi magát, mert t. i. ez esetben elvesztenék a kongruát, hanem még kevésbé lehet azért, mert az ilyen csekély előképzettségű ifjak — ha tudnának is latinul — akkor sem érthetnék meg a theologiai előadásokat. Az ilyen indítvány komoly tárgyalásra nem érdemes.

BORGIDA BÉLA ÉS TÁRSA
gabona és termény bizományi üzlet
NAGYVÁRAD.

IRODA: Kossuth Lajos-u. 3. Biharmegyei Takarékpénztár épület. I. emelet.
Sürgőnycim: BORGIDA BÉLA NAGYVÁRAD.

Ajánljuk a t. gazdaközönségnek igen megbízható tavaszi vetőmagvainkat u. m.:

Államilag ólomzárolt lucerna és lóheremagot, Tavaszbuza, Árpát, Zabot és Bükkönyt.

Helyi és vidéki telefonszámunk 974.

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése:
Budapesten.

Az irányzat az üzlet kezdetekor nagyon szilárd volt, míg a zárlatnál miután egyik nagyobb malom állítólag nagyobb tétel októberi buza eladott, az irányzat ellanyhult. Készárú 5-10 el magasabb volt.

Határidők sáralata:

Áprilisi buza	— — — —	11.70
Májusi buza	— — — —	11.47
Októberi buza	— — — —	10.80
Októberi rozs	— — — —	8.17
Áprilisi rozs	— — — —	8.02
Áprilisi zab	— — — —	8.59
Októberi zab	— — — —	7.34
Májusi tengeri	— — — —	5.59
Áprilisi zab	— — — —	7.35
Májusi tengeri	— — — —	5.65
Juliusi tengeri	— — — —	5.81
Augusztusi repce	— — — —	13.70

Nagyváradon.

Buza néhány fillérrel emelkedőben, tengeri nagyon lanya, míg a többi cikkek változatlanok.

Arak:

Buza	— — — —	22.40—23.—
Rozs	— — — —	13.80—14.30
Tengeri	— — — —	10.30—10.60
Arpa	— — — —	16.40—17.20
Zab	— — — —	15.80—16.40
Kétszeres	— — — —	15.—15.10
Lóheremag nyers	— — — —	101.—134.—
Lóheremag ólomzárolt	— — — —	184.—192.—
Lucernamag ólomzárolt	— — — —	230.—240.—

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	855.—
Osztrák hitelrészvény	— —	664.50
Jelzálogbank	— —	491.—
Leszámitoló és pénzváltó	— —	572.50
Osztrák államvasut részvény	— —	755.75
Közuti vasut	— —	753.50
Rimamurányi vasmű	— —	683.—
Magyar bank és keresk. r. t.	— —	718.50
Magyar korona járadék	— —	91.55

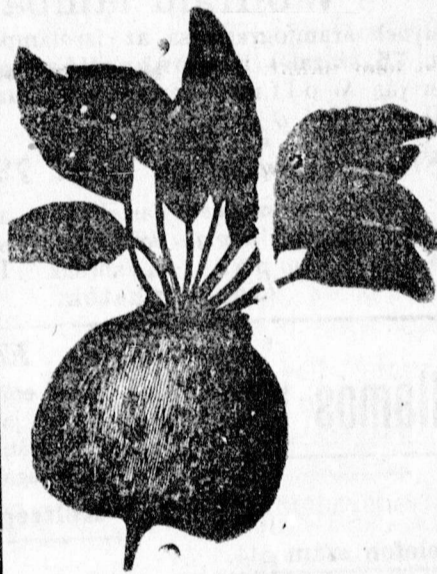
A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA

NIGRIN
(Fernolend)

alegjobb cipőkrem
Mindenütt kapható!
A bécsi vadászati kiállításon
arany éremmel kitüntetve

Telefon: 650.

Alapítattott: 1850-ben.

Van szerencsém a nagyérdemű gazdaközönségnek ajánlani legkitünőbb

magvaimat.

Valódi eredeti, kitüntetett takarmány répa-fajokat; valódi Oberndorfi, kerek sárga; Mamuth óriás vörös, Eckendorfi, Olajbogyó, Palack alakú, Ideál.

Államilag vizsgált arankamenes magyar lucerna, stíriai vörös lóhere

Pázsit, diszfű-vegyülék, angol perje, muhar, bükköny, paprika-köles, kendermag, kék-mák. Gazdálkodók és kereskedő urak figyelmét felhívom jutányos árainkra nagyban.

Legjobb konyhakerti virágmagvak s gumók

A tisztelt gazdaközönség becses megrendeléseit legnagyobb készséggel várva Maradok kiváló tisztelettel

Dell'ortó Károly
Nagyvárad, Szent László-tér

Videki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítek. — Kepes árjegyzéket kívánatra bérmentve küldök. —

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtiszteendő papság szállítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kellemesen szórakozni, mint

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Kitűnő magyar konyha. A legjobb fajborok. Abonánsok polgári árban megegyezés szerint szolgáltatnak ki. — Minden este fényes műsoru —

mozgófénykép előadás.

Belépti díj nincs.

A vidékiek találkozóhelye.

Szállodában szobák 1 korona — 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a „NEMZETI“ szálloda, vendéglő és kávéház bérletje.

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben, villany felvételei speciálitása utólérhetetlen.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.
Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótallok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.
192

Valódi

Mauthner-féle vete- mény és virágmagvak javított gazdasági vetőmagvak

az állami magvizsgáló állomás ólomzárjával el látva 90 százalék csiraképességért szavatolunk. 181

Mezey János és Tsa

Nagyvárad, Szt. László-tér
nagyvárad-i takarékpénztári
épület

Telefon 249. Telefon 249.

A Bihar megyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámi betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra. 161

**MEGELOZOTT
MOSKOVITS
ANATOMIAI CIPOGYAR**

NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5 SZ.
BÉMER-TÉR, (BAZÁR-ÉPÜLET.)

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle
Wolfram lámpát**

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 3.60 kor.** 100 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenféle **izzólámpa különlegességek**, fényképezési lámpák ugyancsak **legolcsóbb áron** kaphatók.

villamos világítás**Elvállaljuk**

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítést, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden a szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

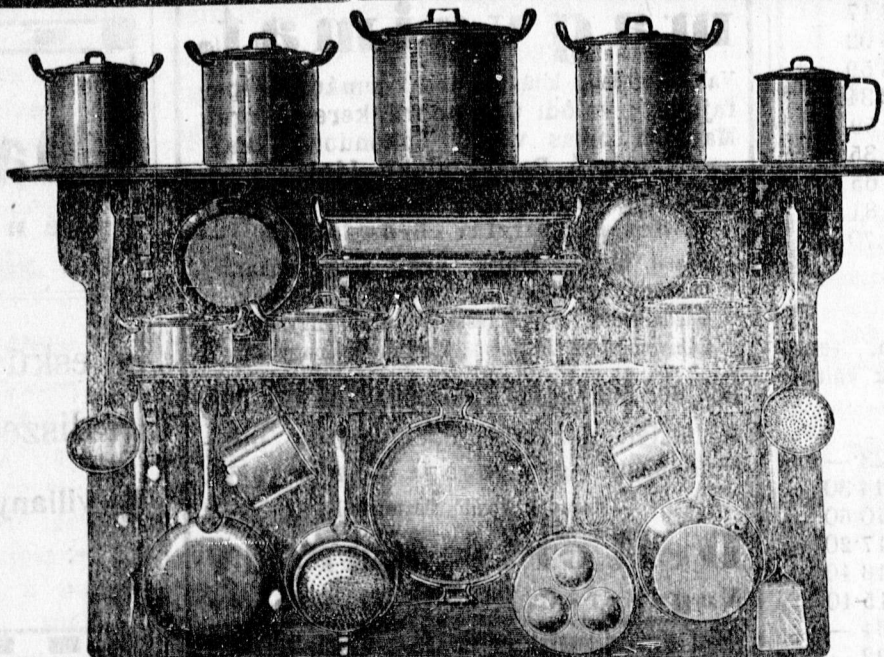
81

Egész éjjel ügyelletes szolgálat.

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedése
Rákóczi-ut. Telefon 390. sz.

**Modern
konyhaberendezések
zománcos és tiszta
aluminiumból.**

Tavaszi újdonságok

Vasbutorok u. m.:

**sze krényágy
3 matraccal**

K 19-50.

Gyermekágyak

K 26-tól.